

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALAND

Naturvård och fiske
Lennart Olsson

Beslut
2004-12-15

Diarienummer:
511-28643-2002
1487-2209

Sid
1(10)

Enligt sändlista

Bildande av Naturreseptatet Dättern etapp 2, i Vänersborg och Grästorp kommuner

Innehåll

Länsstyrelsens beslut
Syftet med naturreseptatet
Föreskrifter för naturreseptatet
Uppgifter om naturreseptatet
Beskrivning av naturreseptatet
Planeringsbakgrund
Skälen för Länsstyrelsens beslut
Ärendets handläggning
Upplysningar
Kungörelse
Hur man överklagar

Bilagor

Bilaga 1. Översiktskarta
Bilaga 2. Beslutskarta
Bilaga 3. Skötselplan med bilagor
 3.1 Skötselplanekarta
 3.2 Sakägarförteckning
Bilaga 4. Hur man överklagar
Bilaga 5. Sändlista

Länsstyrelsens beslut

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 7 kap 4§ miljöbalken (1998:808, MB) att det område, som avgränsats med den streckade röda begränsningslinje, på bifogad karta (bilaga 2) av skäl som angivits nedan, skyddas som naturreservat. Reservatets gränser märks ut i fält.

Reservatets namn skall vara *Naturreservatet Dättern* - etapp 2.

Med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd, fastställer Länsstyrelsen bifogad skötselplan, bilaga 3.

Syfte

Syftet med reservatet är att:

- bevara ett våtmarksområde av internationell betydelse för fågellivet och anslutande randområden med höga naturvärden.
- bevara och utveckla kultur- och naturvärden i form av strandängar, slåttermarker och andra för den biologiska mångfalden värdefulla miljöer.
- säkerställa allmänhetens tillgång till området för naturupplevelser under former som gör att inte naturvärdena skadas.
- följa upp åtaganden som följer av medlemskapet i EU och den s.k. Ramsarkonventionen om skyddet av våtmarker. Större delen av reservatet har godkänts av regeringen att ingå i det europeiska nätverket av skyddade områden, Natura 2000.

Syftet skall tryggas genom att:

- bevara befintliga strandängar som öppna betes- eller slåttermarker;
- återskapa och vidmakthålla strandängar som vuxit igen;
- återskapa en s.k. blå bård med grunt öppet vatten innanför vassen som viktig födokälla för bl.a. simänder;
- undanta randskogen vid Toremosse från avverkning;
- skydda området från tillkommande exploateringsföretag, anläggningar och anordningar, annat än vad som ingår i skötselplanen;
- begränsa sjöfågeljakten genom att skapa en jaktfri zon;
- informera allmänheten om Dätterns naturvärden och om dess betydelse i ett internationellt perspektiv;
- kanalisera besökare och ge allmänheten tillträde till fågeltorn och observationsplattformar.

Ett förbud mot jakt på sjöfågel bedöms vara nödvändigt i ett begränsat område för att skapa en störningsfri zon för änder, gäss och andra våtmarksfåglar som utnyttjar Dättern som rastlokal.

Föreskrifter för naturreservatet

För att uppnå syftet med reservatet beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ MB samt 3 och 21 §§ förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken, att nedan angivna föreskrifter skall gälla. Vård och förvaltning skall bedrivas i enlighet med upprättad skötselplan, bilaga 3.

A. Föreskrifter enligt 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätt att använda mark- och vattenområden

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar är det inte tillåtet att:

1. uppföra byggnad;
2. anlägga väg, parkeringsplats, led, bro eller spång med undantag av de anordningar som redovisas i bifogad skötselplan;
3. anlägga hamn, anlägga ny eller utöka befintlig brygga;
4. uppföra vindkraftverk, antenn eller mast;
5. anlägga luft- eller markledning;
6. anordna upplag annat än tillfälliga sådana för reservatets skötsel;
7. bedriva täktverksamhet;
8. avverka, gallra, röja, upparbeta vindfälle eller utföra annan skogsvårdande åtgärd med undantag för
 - borttagande av träd som hotar att skada invallning;
 - vad som behövs för underhåll av befintliga kanaler och båtplatser;
 - flyttning av vindfällena över stigar och iordningställande av plats för spänger, gömslen och fågeltorn i enlighet med skötselplanen;
9. plantera skog eller energiskog;
10. sprida bekämpningsmedel, handelsgödsel, kalk eller andra mineralämnen;
11. schakta, spränga, dika, dämna, invalla, tippa eller fylla ut;
12. muddra, tippa eller på annat sätt påverka bottarna. Muddring som är nödvändig för underhåll av i skötselplanen redovisade befintliga kanaler och båtplatser får dock ske.
13. bedriva jakt på gäss, änder eller annat småvilt inom det område som markerats i skötselplanen (område A i bilaga 3.1). Jakt på mink med fälla är dock tillåtet.

Vidare är det förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd

14. utföra slätter av vass, med undantag av sådan slätter som krävs för underhåll av stängsel eller av de befintliga kanaler och båtplatser som redovisas i skötselplanen;
15. lägga upp muddermassor.

Åtgärder som anges i den till detta beslut hörande skötselplan får utföras, av naturvårdsförvaltaren eller av den som naturvårdsförvaltaren utser, utan hinder av föreskrifterna.

Underhåll och rensning av befintliga utlopp från åkermarksdränering eller legaliserade markavvattningsföretag kan ske utan hinder av föreskrifterna.

B. Föreskrifter enligt 7 kap 6 § miljöbalken om skyldigheter att tåla visst intrång samt 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd gällande förvaltning av reservatet

Naturvårdsförvaltaren har rätt att:

1. märka ut reservatet.
2. sätta upp informationstavla på plats som anges i bifogad skötselplan.
3. utföra skötselåtgärder enligt till beslutet hörande skötselplan.

Naturvårdsförvaltare och förvaltningsuppgifter:

1. Naturvårdsförvaltare är Länsstyrelsen i Västra Götalands län. Förvaltningen skall ske i samverkan med berörda markägare.
2. Naturreservatet utmärks genom förvaltarens försorg enligt anvisningar av Naturvårdsverket.
3. Naturvårdsförvaltningen bedrivs enligt skötselplan som fastställs av länsstyrelsen, bilaga 3. Skötselplanen skall ligga till grund för naturreservatets skötsel och skall vid uppkommande behov revideras.

C. Ordningsföreskrifter enligt 7 kap 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom naturreservatet samt om ordningen i övrigt inom reservatet

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar är det inte tillåtet att:

1. medföra okopplad hund;
2. göra upp eld;
3. tälta eller ställa upp husvagn;
4. anbringa tavla, skylt, inskrift eller liknande;

Med stöd av 7 kap 7 § miljöbalken kan Länsstyrelsen i särskilda fall medge undantag från meddelade föreskrifter.

Administrativa data

Namn:	Dätterns naturreservat, etapp 2
Kommun:	Vänersborg och Grästorp kommun
Areal:	402 ha
Registernummer	14-1499
Fastigheter och ägare:	Se skötselplanen, bilaga 3.2
Naturvårdsförvaltare:	Länsstyrelsen i Västra Götalands län

Beskrivning av naturreservatet

Natur- och kulturhistoriska värden

Dättern är en avsnörd, grund vik i sydligaste delen av Vänern. Den skiljs ifrån Brandsfjorden av det cirka 800 meter breda Frugårdssund och har ett största djup på ca två meter. Det för reservatsbildning aktuella området omfattar strandavsnitt i den sydvästra delen av Dättern. Vidare ingår en del sumpskogar och blandskogar vid Tore mosse. Arealen är 402 ha, varav cirka 300 ha utgörs av vatten och vassar.

Stränderna karakteriseras av vidsträckta bladvassar som ansluter till högstarr-

ängar, alridåer eller avsnitt med betade strandängar. En rad typiska växter för den näringsrika slättsjön förekommer, t ex blomvass, dyblad, sjöranunkel och vattenaloe. Vid lågt vattenstånd i Vänern finns blottlagda stränder med finsediment och dybankar som är värdefulla för bland annat rastande fåglar. Siktdjupet i Dättern är bla beroende på erosion och lergrumling vanligen betydligt mindre än en meter vilket gör att förekomsten av undervattensvegetation är sparsam.

Dättern är framförallt känd för sitt rika fågelliv. Dätterns geografiska läge i flyttstråken över mellansverige, där också Hornborgasjön ingår som en viktig komponent, bidrar till dess betydelse som rastlokal för framför allt änder, gäss och vadare. Dätterns vidsträckta och högproduktiva vassområden jämte dess näringsrika grundområden utgör viktiga provianteringslokaler för en rad flyttande och häckande våtmarksarter. Exklusiva vassfågelarter som rördrom, brun kärnhök, trastsångare och skägges har alla goda populationer i området. För rördrommen är Dättern ett av landets starkaste fästen.

Dättern och Brandsfjorden tjänar som rastplats för andfåglar och vadare i stora antal. Under hösten kan över tusentalet simänder samlas. Som rastlokal för vadare är Dättern en av de förnämsta i Sveriges inland. I synnerhet vid lågvatten, då sand- och gyttjebankar blottläggs bl a vid Dätterstorp, erbjuds goda födosökmöjligheter för vadare. Under senare år har dvärgmåsar börjat uppträda i stora antal. Ett flertal rovfågelarter utnyttjar Dättern med omgivningar som jaktområde. Totalt uppträder ett 30-tal rödlistade fågelarter mer eller mindre regelbundet, varav fjorton häckar eller har häckat. I övrigt häckar flertalet av de fågelarter som förknippas med de mellansvenska slättsjöarna.

Dättern är ekologiskt intressant med hänsyn till de grunda näringsrika vikarnas roll i Väterns ekologi, exempelvis har Dättern en avgörande betydelse för gösens reproduktion i Vänern. Gösen är beroende av vegetationsfria sandbottnar och hög vattentemperatur för en lyckad reproduktion. Även andra rödlistade fiskarter förekommer i området, exempelvis asp och färna.

Såväl västra som östra sidan av Dättern berörs av områden som är av riksintresse för kulturmiljövården. Områdena utgör rika kulturbygder med ett fornlämningsrikt odlingslandskap. Dätterns stränder är rika på boplatzlämningar från stenåldern.

Friluftsliv

Dättern utgör ett attraktivt utflyktsmål för i första hand den fågelintresserade allmänheten. Här finns goda möjligheter att studera de flesta fågelarter som är karakteristiska för den näringsrika slättsjön. Dättern är speciellt intressant i egenskap av betydelsefull rastlokal för vadare och änder men är också värd ett besök under häckningsperioden då en rad rödlistade fågelarter häckar i vassområden och i angränsande strandzoner. Sjön utnyttjas också i viss utsträckning för fritidsfiske.

Markanvändning

Den dominerande markanvändningen i Dätterns omgivningar är jordbruk. Inom reservatet inskränker sig jordbruksdriften i huvudsak till extensivt bete i strandnära

områden. Söder och sydöst om Dättern präglades landskapet redan i slutet av 1700-talet av en relativt hög uppodlingsgrad.

De skogsbestånd som finns inom reservatet, utgörs av randskogen vid Tore mosse samt igenväxta hag- och ängsmarker. De har under det senaste halvsekleet inte varit föremål för egentligt skogsbruk även om en del röjningar och huggningar av brännved förekommit.

Jakt bedrivs i området i begränsad omfattning. Det handlar huvudsakligen om jakt på gäss och änder samt jakt på mink med fälla.

Ett omfattande yrkesfiske med ryssjor och nät bedrivs i Dättern. Fisket regleras genom Fiskeriverkets föreskrifter om fisket i vissa sötvattensområden.

Bebyggelse och anläggningar

I huvudsak har avgränsningen av reservatet gjorts så att bebyggelse och anläggningar hamnat utanför reservatet. En båtplats och några grävda kanaler finns dock i reservatet. Dessa finns angivna på karta, bilaga 3.1 i skötselplanen.

Planeringsbakgrund

Riksintressen m.m.

Naturvårdsverket har angett Dättern och södra Brandsfjorden som riksintresse för naturvården enligt 3 kap 6 § MB. Som skäl anges bland annat att området är ett framstående exempel på lerslättsjö med stor betydelse som häcknings- och rastlokal för en art- och individrik fågelfauna.

Området Halleberg och södra Vänersnäs är av riksintresse för kulturminnesvården enligt 3 kap 6 § MB. Fiskeriverket har angett Dättern som riksintresse för yrkesfisket enligt 3 kap 5 § MB. Vidare omfattas området av bestämmelserna i 4 kap 1-2 §§ MB, vari bl a anges att Vänern med strandområden är av riksintresse med hänsyn till dess natur- och kulturvärden och betydelse för friluftslivet.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län lät utföra en ornitologisk inventering av Dättern 1976 (Rapport 1987:5) som underlag för den fortsatta naturvårdsplaneringen. I naturvårdsprogrammen för före detta Skaraborgs och Älvsborgs län har området angivits ha högsta naturvärde respektive särskilt högt naturvärde (klass I).

Kommunala översiktsplaner

I översiktsplanerna för de berörda kommunerna Grästorp och Vänersborg anges att verksamheter i eller i anslutning till vattenområdet som negativt påverkar vattenkvaliteten i Dättern ej bör medges. Enligt översiktsplanen för Vänersborgs kommun bör naturvärdena för Dättern och dess strandområden bevaras bland annat genom att strandängarna betas. Ny bebyggelse inom strandskyddsområdet medges ej. Kommunen avser fördjupa översiktsplanen för kyrkbyn omedelbart väster om reservatet. Grästorps kommun föreslår i översiktsplanen att området på sikt görs till ett naturvårdsområde enligt 19 § naturvårdslagen. I rekommendationerna anges att ny bebyggelse skall medges restriktivt och endast i anslutning till befintlig bebyggelse.

Internationell betydelse

Dättern ingår i den lista över internationellt värdefulla våtmarker som knutits till Ramsarkonventionen (våtmarkskonventionen). Ramsarområdet utvidgades 2001 till att förutom Dättern också omfatta tillflödet Nossan upp till Forshall. Större delen av det nu aktuella reservatet samt närliggande vatten- och strandområden har av regeringen föreslagits till EG-kommissionen enligt rådets direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter. Detta innebär att Dättern kommer att ingå i ett europeiskt nätverk av skyddade områden (Natura 2000).

Övrigt

Dättern är ett av Vänerns viktigaste lek- och uppväxtområde för gös och är tillsammans med Brandsfjorden avsatt som fredningsområde under gösens lekperiod mellan den 25 april och den 25 maj. Under förbudstiden är fisket begränsat till handredskap och enklare redskap om ej Länsstyrelsen medgett undantag för yrkesmässigt fiske. Genom beslut av Länsstyrelserna i före detta Älvsborgs respektive Skaraborgs län omfattas en zon på 300 meter längs strandlinjen av utökat strandskydd.

Behov och motiv för skydd

För att områdets naturvärden skall bestå måste

- stränderna och viktiga vattenområden undantas från exploatering;
- merparten av vassarna bestå;
- strandängarna hävdas och tidigare strandängar återskapas;
- randskogen vid Tore mosse lämnas för fri utveckling;
- tillgängligheten för allmänheten förbättras;
- en jaktfri zon inrättas;

Genom reservatsförordnandet skyddas såväl vatten som strandområdena från exploatering. Därigenom kan vassbälten, strandskogar och strandängar bevaras och vårdas på ett sätt som gör att naturvärdena i området kan utvecklas. Inom området finns en potential för att utveckla starkare populationer av rödlistade arter som är beroende av hävdade strandängar. Det krävs ett utökat åtagande från det allmänna om mer eller mindre igenväxta strandängar ska kunna restaureras. Vidare krävs ett mer aktivt stöd till djurhållare och markägare för att åstadkomma ett långsiktigt och tillräckligt betestryck. Vissa strandängar kan behöva hävdas genom slåtter, vilket i många fall kräver tillgång till specialmaskiner. Den randskog som finns mellan Tore mosse och Dättern kan bevaras och utvecklas till ett än mer naturskogsliknande bestånd.

Flera av de fågelarter som häckar i reservatet är störningskänsliga. Genom att kanalisera besökare till fågeltorn och observationsplattformar bedöms störningsrisken minska. Genom att införa en jaktfri zon kommer rastande änder och gäss att kunna finna ett någorlunda ostört område även under perioder med allmän jakt. En sådan störningsfri zon bedöms ha betydelse för rastande sjöfågel i hela Dättern och vara nödvändig för att uppfylla nationella åtaganden inom ramen för Ramsarkonventionen och EU:s fågeldirektiv.

Vidare är naturvärdena beroende av att näringstillståndet i Dättern hålls inom lämpliga gränser. En alltför långtgående eutrofiering skulle leda till omfattande

algbloomning, syrebrist och igenväxning och därmed slå ut eller missgynna bl a många fisk- och fågelarter. Å andra sidan är Dätterns uttalat eutrofa karaktär en förutsättning för den artrika fågelfaunan och i synnerhet för många av de särskilt skyddsvärda arterna. Närsaltbelastning och vegetationsutveckling bör följas upp inom reservatet.

En faktor som inte kan regleras i reservatsföreskrifterna är vattenregimen. Vänern är sedan 1937 reglerad med en tillåten vattenståndsamplitud om 1,7 meter. Regleringen innebar att de naturliga variationerna i vattenståndet förändrades och minskade. Varierande vattenstånd med vår- och höstöversvämningar bromsar vassens utbredning och gynnar en lämplig utformning av strandens vegetationsbälten vilket är av avgörande betydelse för fågelfaunan. Vidare gynnas på olika sätt födans tillgänglighet för änder, vadare och andra våtmarksfåglar. Det är därför av stor vikt att inte vattenståndsvariationerna minskar eller förändras ytterligare. Riktade skötselåtgärder bör möjliggöra att strandzonens naturvärden kan utvecklas trots att vattenståndsvariationerna idag är mindre än de naturliga.

Den nu aktuella reservatsbildningen innebär att kvarvarande värdekärnor i Dättern får ett tillfredsställande skydd. Med hänsyn till områdets värden och reservatets syften kommer pågående markanvändning inom stora delar av området att avsevärt försvåras. Länsstyrelsen bedömer att områdets värden bäst ges ett långsiktigt skydd genom bildande av naturreservat. Reservatsföreskrifterna är anpassade till reservatets syften och värden. De är främst avsedda att begränsa skador på mark samt växt- och djurliv. Vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap 25 § miljöbalken finner Länsstyrelsen att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Beslutet är förenligt med hushållningsbestämmelserna för mark- och vattenområden enligt 3 och 4 kap. MB.

Ärendets handläggning

Diskussioner om att skydda Dättern genom reservatsförordnande har pågått under lång tid och har innefattat många kontakter med markägare och övriga berörda genom åren. Länsstyrelsen har tagit initiativet till bildandet av naturreservatet. Den norra delen av Dättern inklusive Brandsfjorden har skyddats genom beslut av Länsstyrelsen den 15 oktober 1998 och av regeringen som fastställde beslutet den 8 maj 2002. Föreliggande beslut och skötselplan utgör således ett komplement till ett befintligt reservat. Den nu aktuella reservatsbildningen innebär att kvarvarande värdekärnor i Dättern får ett tillfredsställande skydd.

Markägarna kring Dättern informerades i januari 2000 om att sjön och kringliggande områden föreslagits ingå i EU:s nätverk av skyddade områden (Natura 2000). Huvuddelen av markägarna angav att de var positiva till förslaget.

De markägare som anmälde sitt intresse inbjöds också delta i en referensgrupp för arbetet med att skydda området. Ett första förslag till föreskrifter och skötselplan presenterades för referensgruppen i maj 2002.

I augusti 2002 förelades markägarna med stöd av 24§ förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken att inkomma med synpunkter på

reservatsförslaget. Samtidigt remitterades förslaget till bland annat Naturvårdsverket, Vänersborgs och Grästorps kommuner.

Under hösten 2002 och fram till våren 2004 hölls ytterligare fem samrådsmöten, varav två var möten där samtliga ca 150 sakägare kallades. Ett möte arrangerades i form av en studieresa till ett befintligt reservat (Hornborgasjön). En övervägande del av de berörda markägarna har under samrådsperioden betonat att en förutsättning för deras medverkan är att skötseln av strandängar och övrig mark baseras på frivilliga överenskommelser. Markägarna har också under denna period tagit initiativ som innebär att strandområden stängslats och betesdriften återupptagits i stora delar av Dätterns strandområden. Länsstyrelsen konstaterat att den förbättrade hävden och det ökade engagemanget från markägarnas sida medfört att igenväxningen av strandnära betesmark i många områden upphört.

En sammanställning av remissinstansernas och sakägarnas synpunkter har sammanställts och översänts till markägare och övriga berörda 2003-10-04.

Föreliggande beslut och skötselplan är en reviderad och nedbantad version av det ursprungliga förslaget. De har utarbetats av Länsstyrelsen med utgångspunkt från tidigare förslag, synpunkter från remissinstanser och framför allt sakägarnas synpunkter. Naturvårdsverket har i sitt remissyttrande pekat på att en störningsfri zon bör inrättas för rastande fåglar under höstjakten om Sverige ska leva upp till sitt åtagande enligt våtmarkskonventionen. Förslaget har reviderats i detta avseende genom att en jaktfri zon inrättats vid Dätterstorp som är ett viktigt födosöksområde för rastande fåglar. Jakten har tidigare varit utarrenderad i detta område.

Det nedbantade förslaget innebär att endast de mest värdefulla strandavsnitten och ett begränsat vattenområde ingår i reservatet. Efter gränsjusteringar vid Tore mosse kom ytterligare någon fastighet att beröras här. Dessa markägare och ytterligare några som bedömdes beröras av ett utökat intrång förelades i augusti 2004 med stöd av 24 § förordningen att inkomma med synpunkter på det reviderade förslaget.

Vid tiden för beslutet har några avtal avseende skogsmark och igenväxande betesmarker i närheten av Tore mosse tecknats, men huvuddelen av avtalen om intrångsersättning eller marklösen återstår.

Upplysningar

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 7 § MB medge undantag från meddelade föreskrifter. Finns det synnerliga skäl får Länsstyrelsen helt eller delvis upphäva detta beslut. Eftersom regeringen har föreslagit att området skall ingå i EU:s nätverk Natura 2000 får beslut om att helt eller delvis upphäva områdesskydd eller om undantag från och tillstånd enligt sådana föreskrifter, i vissa fall inte meddelas utan regeringens tillåtelse. Detta gäller inte om det är uppenbart att verksamheten inte kommer att orsaka mer än obetydlig skada på områdets naturvärden.

Ansvarsfördelning vid insektsangrepp eller liknande

Eftersom skogklädda delar av området i stort skall lämnas till fri utveckling skall vindfällena och stormskadad skog lämnas. Det ansvar som markägaren

har enligt 29 § skogsvårdslagen kommer efter reservatsbildningen att vara statens ansvar.

Kungörelse

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling och i ELA/TT och i Nya Lidköpings Tidning. Föreskrifterna enligt 7 kap 30 § miljöbalken träder i kraft den dag som framgår av kungörandet i författningssamlingen och gäller omedelbart även om de överklagas.

Ersättningstalan

I de fall överenskommelse om intrångsersättning inte träffas kan den som vill göra anspråk på ersättning eller kräva inlösen väcka talan hos miljödomstolen. Sådan talan skall väckas inom ett år från det att reservatsbeslutet har vunnit laga kraft vid påföljd att rätten till ersättning eller inlösen annars går förlorad.

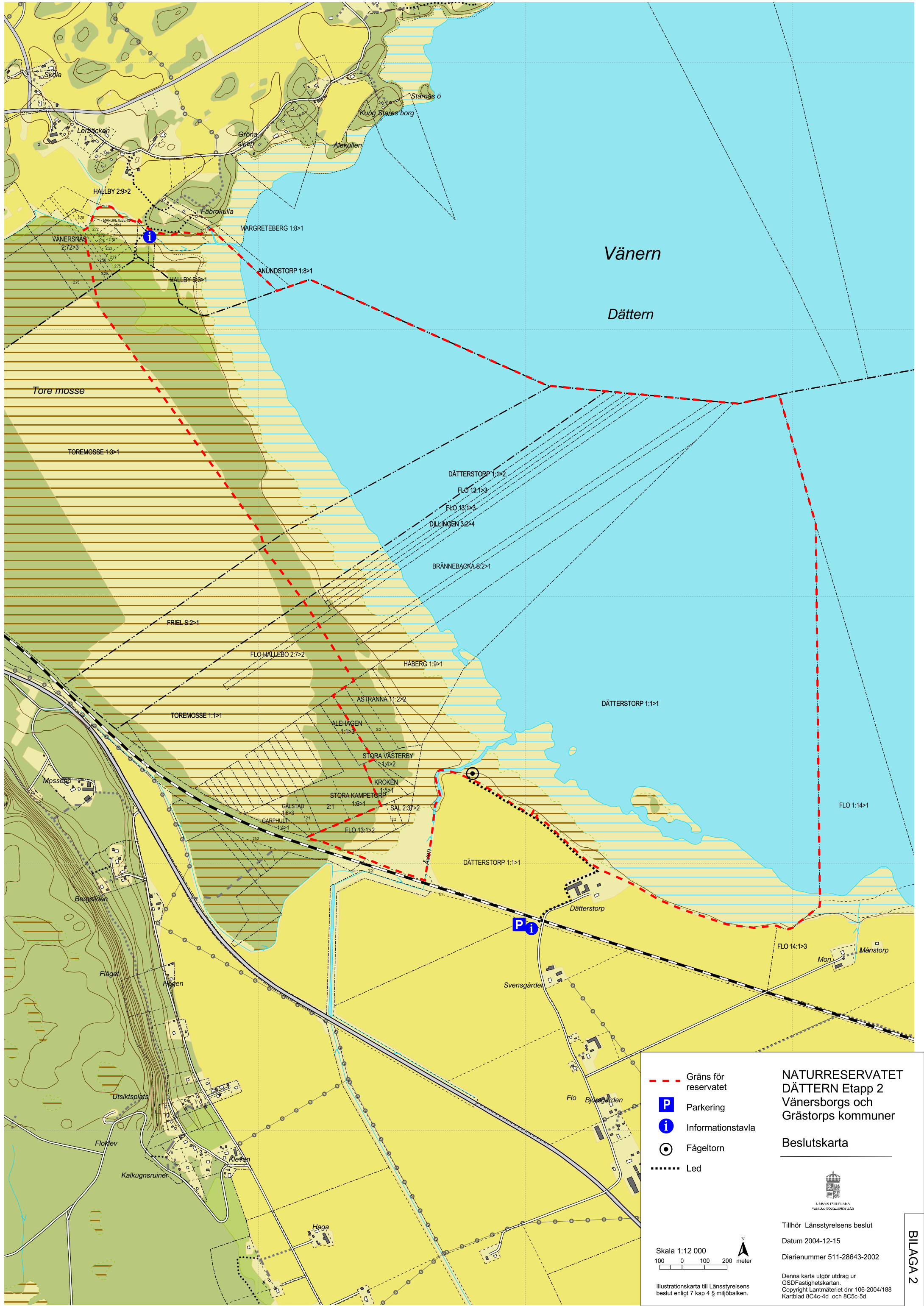
Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen (Miljödepartementet), se bilaga .

I detta ärende har länsöverdirektör Göran Bengtsson beslutat och naturvårdshandläggare Lennart Olsson varit föredragande. I handläggningen har även deltagit naturvårdsdirektör Sven Swedberg, sakansvarig Tord Wennerblom, länsjurist Erland Josefsson, arkitekt Margareta Wallin och länsantikvarie Bo Åkerström.

Göran Bengtsson

Lennart Olsson

**NATURRESERVATET
DÄTTERN Etapp 2
Vänersborgs och
Grästorps kommuner**

Beslutskarta

Gräns för reservatet
 Parkering
 Informationstavla
 Fågeltorn
 Led

Skala 1:12 000
 100 0 100 200 meter

Illustrationskarta till Länsstyrelsens beslut enligt 7 kap 4 § miljöbalken.

Tillhör Länsstyrelsens beslut
 Datum 2004-12-15
 Diarienummer 511-28643-2002

Denna karta utgör utdrag ur
 GSDFastighetskartan.
 Copyright Lantmäteriet dnr 106-2004/188
 Kartblad 8C4c-4d och 8C5c-5d

BILAGA 2

REGERINGEN

Länsstyrelsen i Västra Götalands län
Göteborg

2006-07-14

511-2297-2005

Regeringsbeslut

12

2006-06-29

M2005/1489/F/M

Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet

Överklagande i fråga om Dätterns naturreservat, Vänersborgs och Grästorps kommuner

1 bilaga

Regeringens beslut

Regeringen avslår överklagandet.

Bakgrund

Länsstyrelsen i Västra Götalands län beslutade den 15 december 2004 att bilda naturreservatet Dättern, etapp 2, i Vänersborgs och Grästorps kommuner, se *bilagan*.

Jan-Erik Tirsby har, i egenskap av ägare till den berörda fastigheten Dätterstorp 1:1, överklagat länsstyrelsens beslut och yrkat att beslutet upphävs. Han har anfört bl.a. följande. Markägarna har förhandlat med länsstyrelsen om att undanta områden från det ursprungliga reservatsförslaget. Sedan länsstyrelsen övertygats om att markerna ur naturvårdssynpunkt sköts på ett föredömligt sätt begränsades reservatets landgräns mot öster fram till hans fastighetsgräns. Eftersom samma skötsel förhållanden råder på hans marker och länsstyrelsen inte kunnat visa på brister i hans skötsel, är det omotiverat och ologiskt att inte undanta även hans marker från reservatet. Placeringen av fågeltornet med tillfart skulle medföra en stor störning av gårdens verksamhet och bebyggelse. Konsulterade ornitologer anser att även fågellivet skulle störas av en sådan öppen lokalisering av tornet och föreslår i stället en placering i skogskanten hundra meter västerut, vilket skulle erbjuda fördelar genom bättre tillgänglighet med parkeringsplats. Reservatets jaktfria zon har enligt Jägarförbundet ingen betydelse för djurlivet. Möjligen skulle den kunna inverka menligt på fågellivet. Ett sådant begränsat jaktfritt område blir en frizon för predatorer och gäss. Om jakten i övrigt förbjuds har han inget intresse av att fortsätta bedriva minkjakt i området. Ett nytt odlingsavtal för grönsaker kräver oinskränkt tillgänglighet till brukningsvägar och vattenförsörjning samt skyddsjakt på gås.

Postadress
103 33 Stockholm

Telefonväxel
08-405 10 00

E-post: registrator@sustainable.ministry.se

Besöksadress
Vasagatan 8-10

Telefax
08-24 16 29

Telex
154 99 MINEN S

Länsstyrelsen har anfört bl.a. följande. Den diskussion som förts med markägarna har medfört att det ursprungliga reservatsförslaget begränsats till att endast omfatta den viktigaste värdekärnan i det område som pekats ut som ett särskilt skyddsområde enligt det s.k. fågeldirektivet 79/409/EEG och som av Europeiska kommissionen valts ut som ett område av intresse för gemenskapen enligt det s.k. habitatdirektivet 92/43/EEG, ett Natura 2000-område. För övriga delar av Dätterns strandområden är markägarnas frivilliga åtaganden tills vidare tillräckliga för att en gynnsam bevarandestatus skall bibehållas. Genom beslutet om skydd för etapp 2 jämte tidigare beslut om etapp 1 får värdekärnorna och de mest skötselkrävande delarna av Natura 2000-området ett långsiktigt skydd och en säkerställd skötsel. Vid den aktuella fastigheten och västerut finns de mest omfattande strandängarna vid hela Dättern, vilka genom sin storlek, öppenhet och den långvariga hävden har unika värden. Naturvårdsverkets uppfattning är att en störningsfri zon med jaktförbud är nödvändig för att Sverige skall uppfylla sitt internationella åtagande inom ramen för konventionen om våtmarker av internationell betydelse, i synnerhet såsom livsmiljö för våtmarksfåglar, ett s.k. Ramsarområde. Det avgränsade området har ansetts lämpligast eftersom det omfattar de fågelrikaste delarna. Efter synpunkter från ornitologer har placeringen av fågeltornet flyttats närmare invallningen i syfte att minska störningarna. De synpunkter på dragningen av leden fram till tornet som klaganden redovisat tidigare under samråds- och remissförfarandet har beaktats genom att stigen fram till tornet dragits vid sidan av bebyggelsen. Det är länsstyrelsens ambition att så långt möjligt och inom ramen för förvaltningen av reservatet ytterligare tillgodose markägarnas önskemål när det gäller leddragningen och de planerade anläggningarna inom reservatet.

Jan-Erik Tirsby har inkommit med skrivelser med yttranden från Jägarförbundet Västra Götaland och Världsnaturfonden. Jägarförbundet Västra Götaland har anfört bl.a. följande. En organiserad jaktutövning, vid få tillfällen och under begränsad tid, kan samverka på ett positivt sätt med naturvården och har visat sig inte påverka häckningsframgångarna för de arter som häckar i våtmarksbiotoper. Världsnaturfonden har anfört bl.a. att länsstyrelsen uppmanas överväga om det är värt besväret att låta området bli ett naturreservat i dagsläget mot bakgrund av att markägarens skötsel gör att det i dag inte finns några hot mot de värden naturreservatsbildningen avser bevara.

Skälen för regeringens beslut

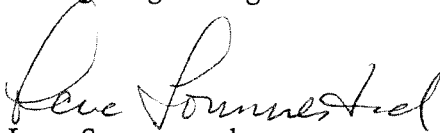
Ett område får förklaras som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet. Ett område som behövs för att skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter får också förklaras som naturreservat. I beslut om bildande av naturreservat skall anges skälen för beslutet och de inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden som behövs för att uppnå

syftet med reservatet. Föreskrifterna skall enligt förarbetena till miljöbalken inte vara mer ingripande än vad som krävs för att tillgodose syftet med reservatet (prop. 1997/98:45, del 2, s. 73).

Syftet med Dätterns naturreservat skall enligt länsstyrelsens beslut bl.a. vara att bevara ett våtmarksområde av internationell betydelse för fågellivet och anslutande randområden med höga naturvärden, att säkerställa allmänhetens tillgång till området för naturupplevelser under former som gör att inte naturvärdena skadas samt att följa upp åtaganden som följer av medlemskapet i EU och våtmarkskonventionen.

Av utredningen i ärendet framgår att området i fråga har så höga naturvärden att det är motiverat att skydda det som naturreservat med angivet syfte och med angiven geografisk avgränsning. Detta gäller särskilt mot bakgrund av att området utgör ett Ramsarområde och att större delen av området utgör Natura 2000-område. Syftet med reservatet skall tryggas genom att bl.a. bevara befintliga strandängar som öppna betes- eller slåttermarker, begränsa sjöfågeljakten genom att skapa en jaktfri zon och kanalisera besökare och ge allmänheten tillträde till fågeltorn och observationsplattformar. Föreskriften om förbud mot att inom visst område bedriva jakt på gäss, änder eller annat småvilt, med undantag för mink, är enligt regeringens bedömning lämplig för att uppnå syftet med reservatet. Mot bakgrund av vad länsstyrelsen anfört i sitt yttrande i fråga om fågeltornets placering med tillfart finner regeringen inte heller i övrigt skäl att ändra länsstyrelsens beslut. Överklagandet bör därför avslås.

På regeringens vägnar

Lena Sommestad

Anders Lillienau

Kopia till

Jordbruksdepartementet/NS
Naturvårdsverket
Länsstyrelsen i Västra Götalands län
Vänersborgs kommun
Grästorps kommun
Jägarförbundet Västra Götaland
Världsnaturfonden